

BİLECİK TİCARET VE SANAYİ ODASI

KANATLI HAYVAN YETİŞTİRİCİLİĞİ SEKTÖR RAPORU 2024

AJANDA

- Kümes Hayvancılığının Dünyadaki Durumu
- Kümes Hayvancılığının Türkiye'deki Durumu
- Kümes Hayvancılığının Avantajları
- Kümes Hayvancılığının Sorunları
- Bilecik İçin Yereldeki Paydaşlar
- Uluslararası İşbirliği Olası Paydaşlar

Bu rapor Bilecik Ticaret ve Sanayi Odası 'nın 2024 Yılı iş planı çerçevesinde 'Potansiyel sektör ve ülke raporlarının oluşturularak üyelere sunulması' amacı doğrultusunda Kanatlı Sektörü ile ilgili olarak hazırlanmış bir derleme raporudur.

TÜRKİYE'DE ÜRETİM VE TÜKETİM

Tavukçuluk, 1970'li yıllardan başlayarak ülkemiz hayvancılık sektörü içinde sürekli bir gelişim sağlayan, kendi üretim planlamasını yapabilen ve ülkenin hayvansal protein gereksiniminin önemli bir bölümünü karşılayabilen önemli bir yetiştiricilik faaliyetidir. 1970'lerde üretim küçük aile işletmelerinde yüksek birim maliyeti ile gerçekleştirilmekte iken, 1980'lerde sektörde yapısal değişime gidilerek entegre tesisler kurulmaya başlanmış ve sektör sözleşmeli üretime yönelmiştir. 1990'lı yıllarda sektöre yapılan yatırımlar sonucu modern üretim tesislerinin sayısı ve üretim kapasitesi hızla artmış, yüksek standartta üretim yaygınlaşmıştır. 1990-2000 döneminde ise, üretimde önemli bir artış yaşanmıştır. Ülkemiz, mevcut durumda kanatlı eti ve ürünleri üretiminde teknolojik seviye olarak AB standartlarına ulaşmış durumdadır.

Ülkemiz dünyanın önde gelen kanatlı eti üreticilerinden olup FAO'nun 2021 yılı verilerine göre, Türkiye'de 2,1 milyon ton tavuk eti üretimi, 639 ton ördek et üretimi, 4 bin ton kaz eti üretimi 51,3 bin ton ise hindi üretimi gerçekleştirilmiştir. Ülkemizde hindi eti endüstriyel anlamda 1990'larda üretilmeye başlanmıştır. Bunun sonucu olarak, söz konusu ürünün tüketimi yılbaşı sofraları ile kısıtlı iken zaman içerisinde gündelik tüketim içerisinde önemli bir yer edinmiştir.

Tüketim

Sağlıklı beslenme konusunda her geçen gün daha da duyarlı davranmaya başlayan tüketiciler kırmızı ete alternatif olarak, daha az yağlı ve daha ucuz olan kanatlı etine yönelmişlerdir. Son 20 yıldır bütün dünyada kanatlı eti üretimi ve tüketimi sürekli bir artış eğilimi göstermektedir. 2018 yılı verilerine göre dünyada kişi başına düşen tavuk eti tüketimi 15,9 kg olmuştur. ABD, Arjantin ve Brezilya kişi başına düşen kanatlı eti tüketiminde dünyada önde gelen ülkelerdir. Ülkemizde de bu eğilimin bir göstergesi olarak kişi başına yıllık tüketim miktarı 2001 yılından bu yana yaklaşık 2 kat artarak 9,6 kg'dan yaklaşık 22 kg'a yükselmiştir. TÜRKİYE'NİN DIŞ TİCARETİ İhracat Ülkemiz tarafından 2002 yılında gerçekleştirilen kanatlı eti ve ürünleri ihracatı 12 milyon dolar iken, 2014 yılında ihracatımız 668 milyon dolar seviyesine yükselmiştir. Fakat 2015 yılının Mayıs ayında ülkemizde görülen kuş gribi (Avian Influenza) vakaları kanatlı sektörünü ciddi şekilde etkilemiş, 2015 yılı kanatlı eti ihracatımız 450 milyon dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

KÜMES HAYVANCILIĞININ DÜNYADAKİ DURUMU

USDA verilerine göre (2022);

- Dünya tavuk eti üretimi yaklaşık 102 milyon ton
- Dünya tavuk eti ihracatı yaklaşık 14 milyon ton
- Dünya tavuk eti ithalatı yaklaşık 11 milyon ton

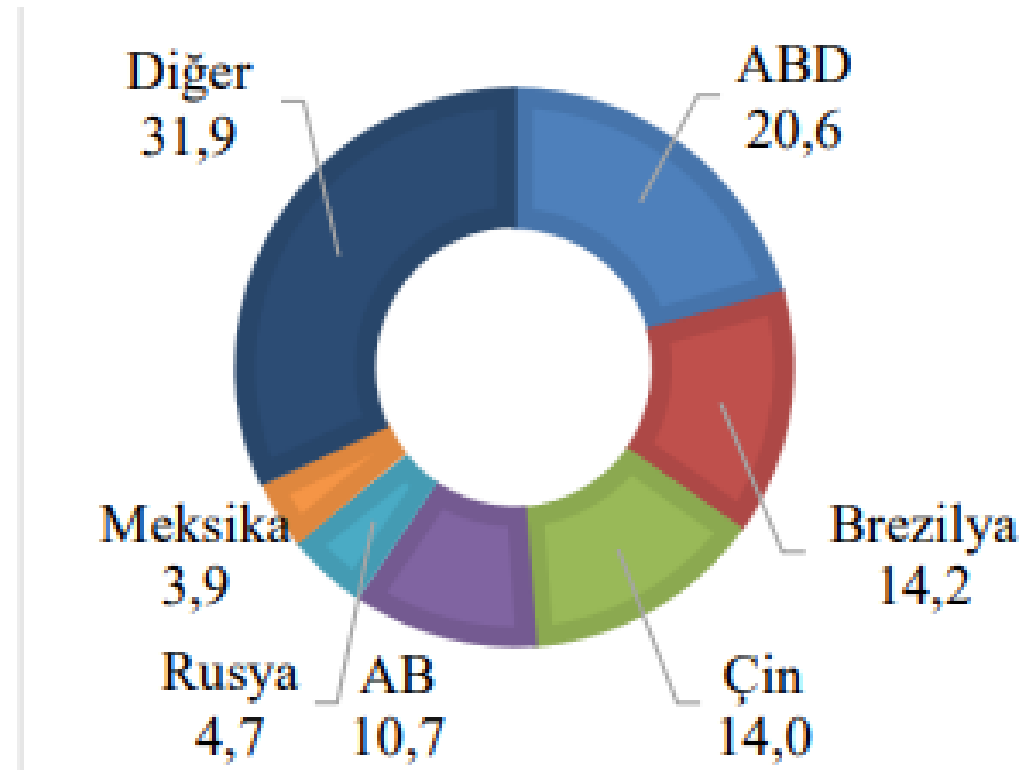
FAO verilerine göre (2021);

- Dünya yumurta üretimi yaklaşık 86 milyon ton
- Dünya yumurta ihracatı yaklaşık 2,1 milyon ton
- Dünya yumurta ithalatı yaklaşık 2,1 milyon ton

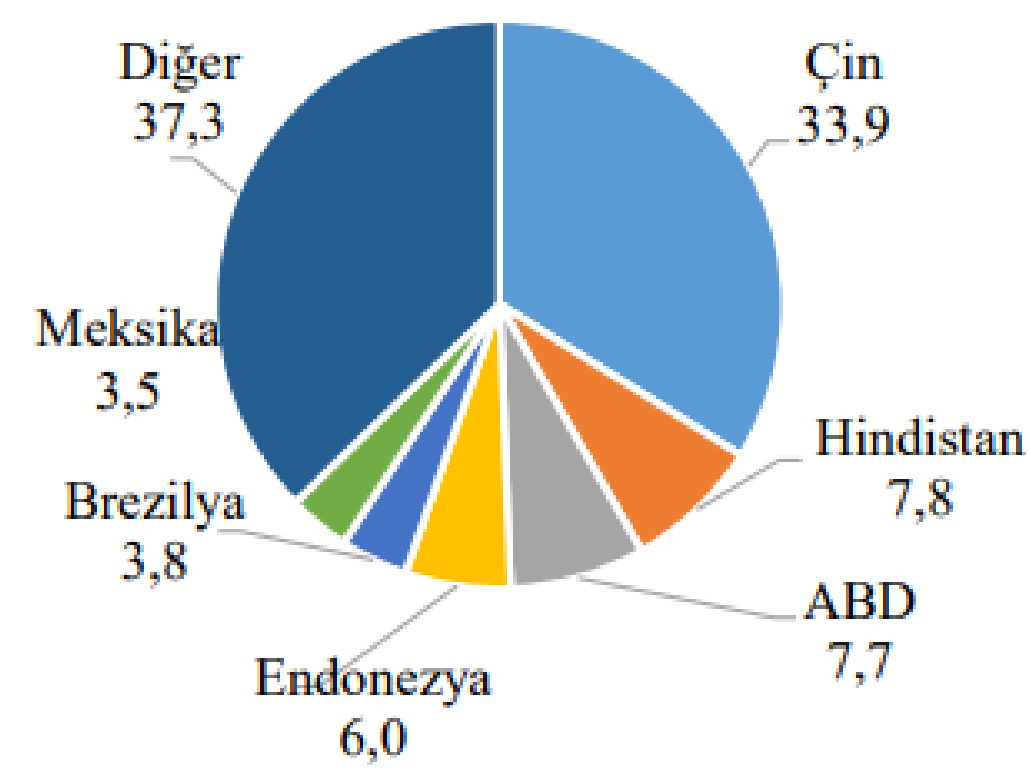

KÜMES HAYVANCILIĞININ DÜNYADAKİ DURUMU

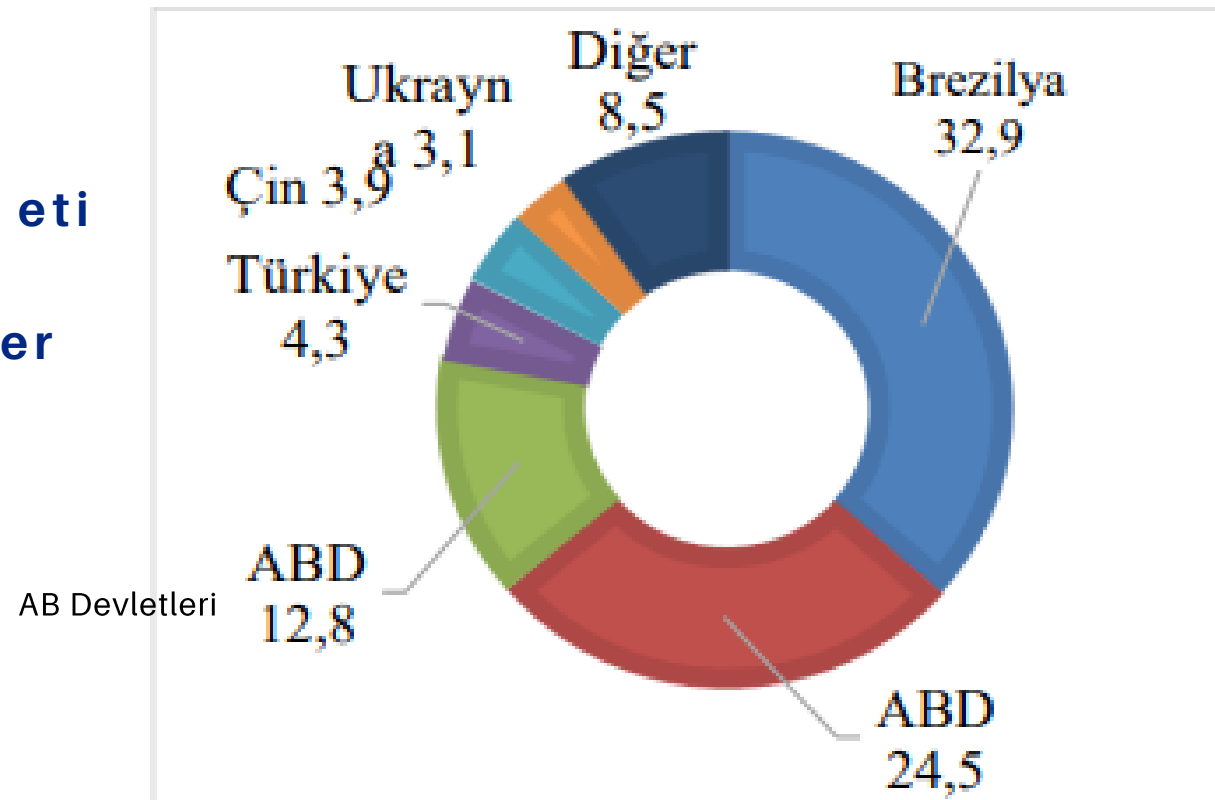
Dünya tavuk eti
üretiminde önemli
ülkeler (2022, %)

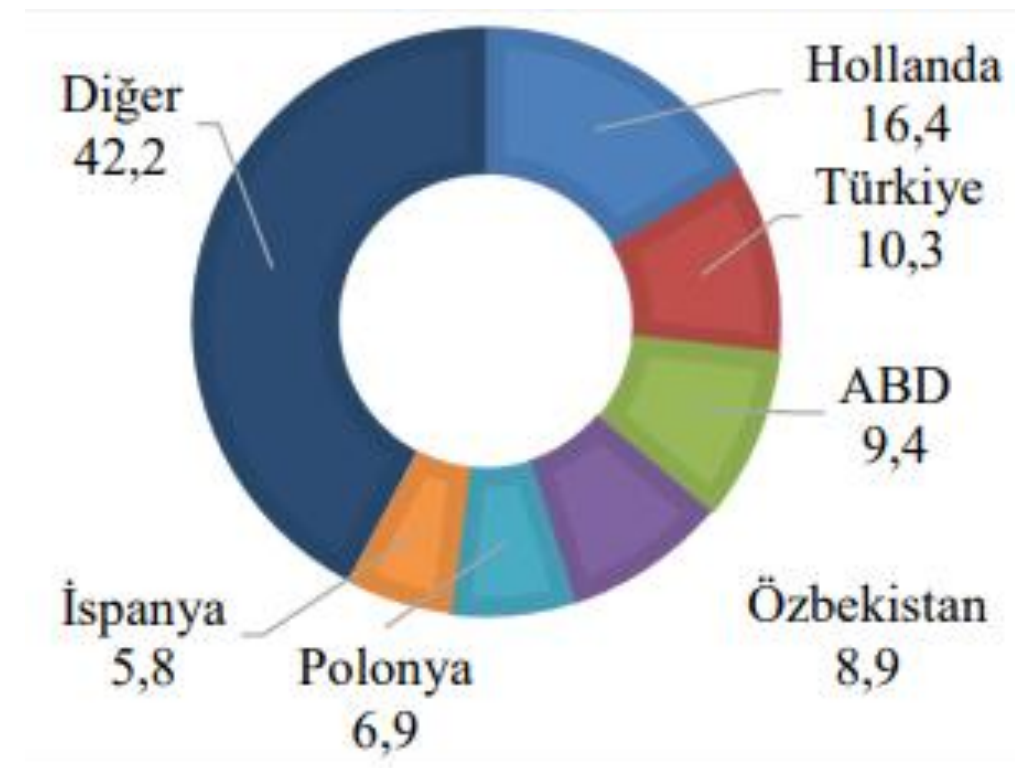
Dünya yumurta
üretiminde önemli
ülkeler (2021, %)

Dünya tavuk eti
ihracatında önemli
ülkeler (2022, %)

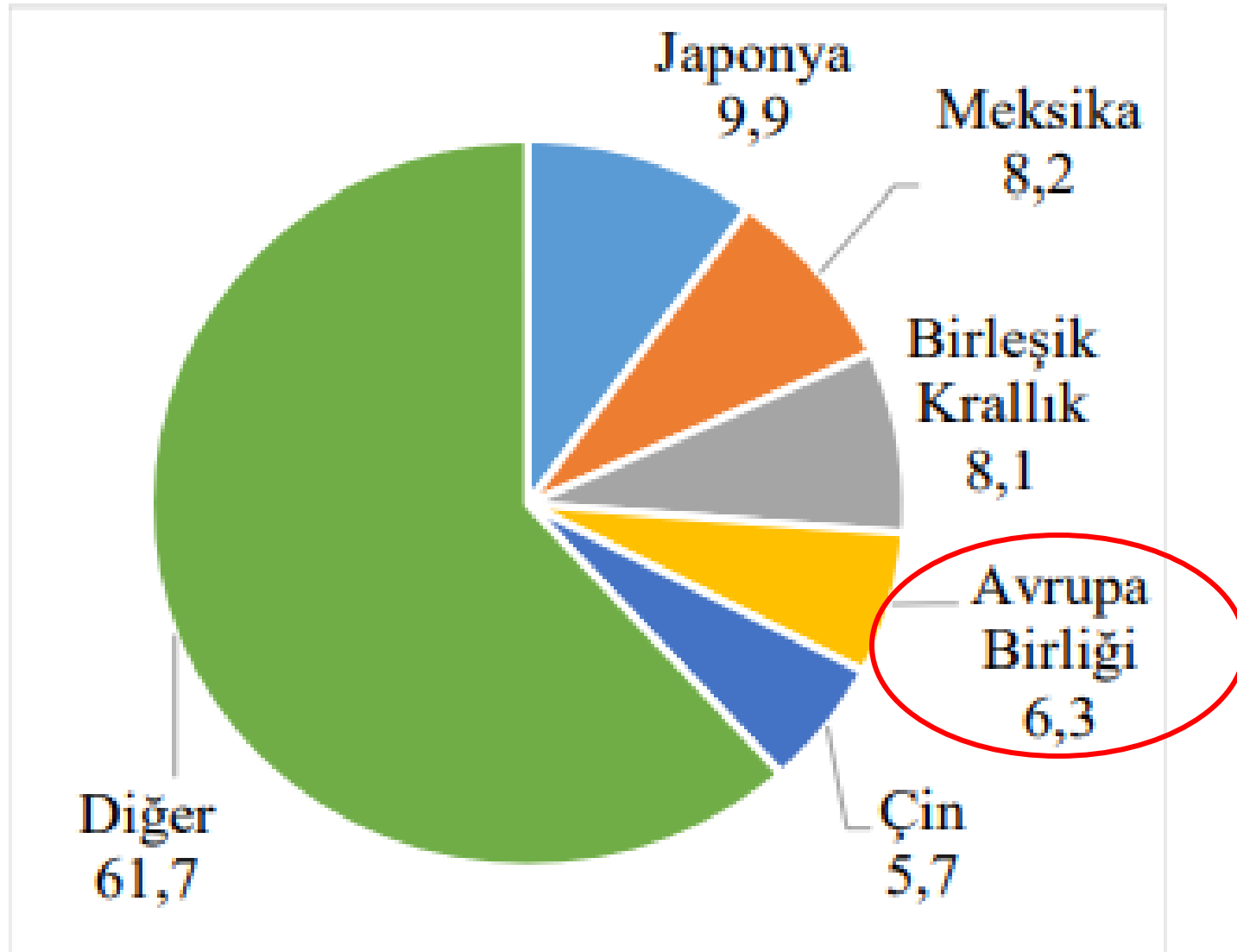

Dünya yumurta
ihracatında önemli
ülkeler (2021, %)

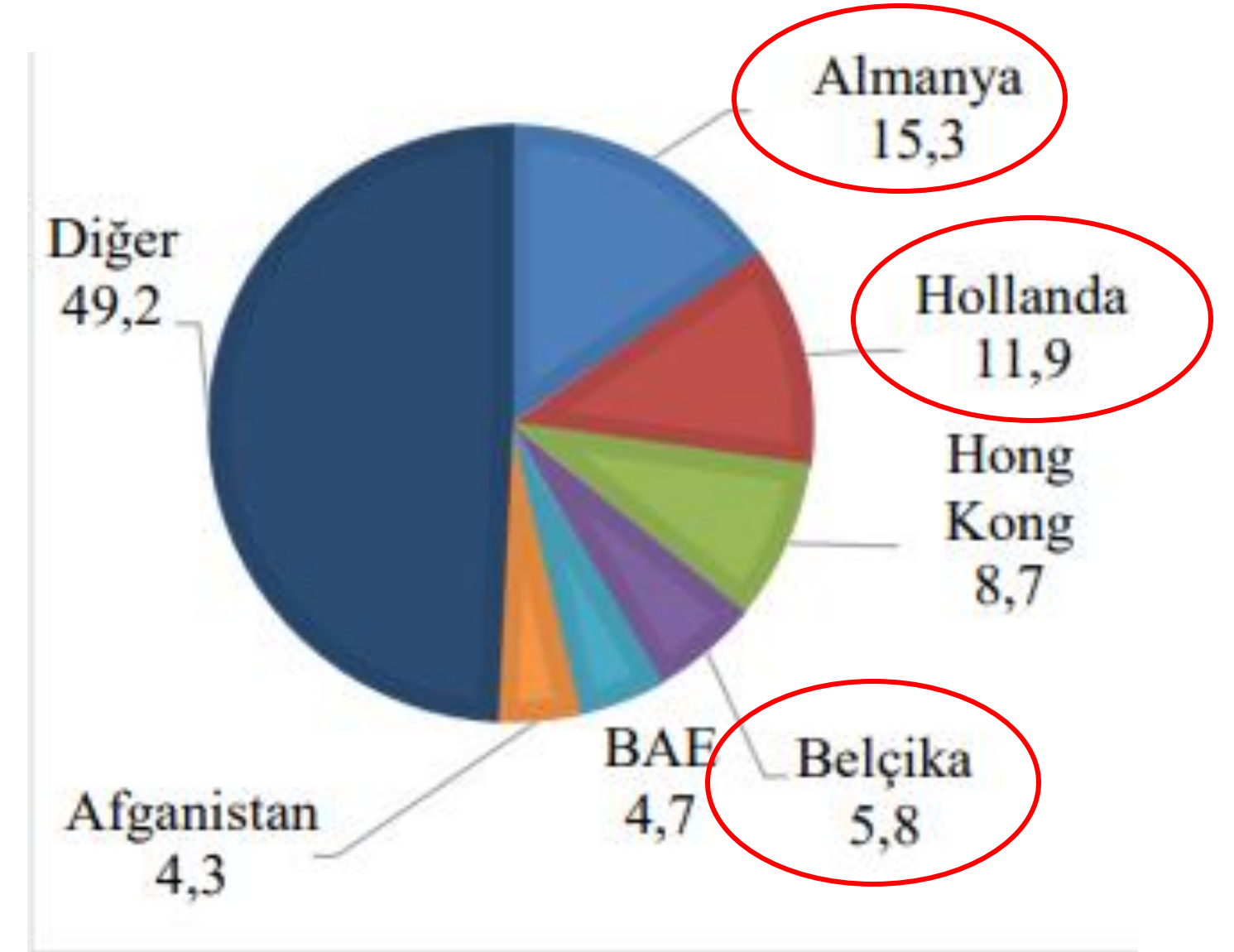

KÜMES HAYVANCILIĞININ DÜNYADAKİ DURUMU

Dünya tavuk eti ithalatında önemli ülkeler
(2022, %)

Dünya yumurta ithalatında önemli ülkeler
(2021, %)

KÜMES HAYVANCILIĞININ DÜNYADAKİ DURUMU

Ülkelere göre dünya tavuk eti yurtiçi tüketimi (bin ton)

Ülke ¹	2022
Amerika Birleşik Devletleri	17.673
Çin	14.401
Avrupa Birliği	9.949
Brezilya	10.023
Meksika	4.843
Rusya	4.700
Japonya	2.868
Birleşik Krallık	2.451
Tayland	2.310
Arjantin	2.154
Kolombiya	1.970
Filipinler	1.935
Türkiye	1.839

Kaynak: USDA, Erişim Tarihi; 19.09.2023 (Meat, chicken alınmıştır)

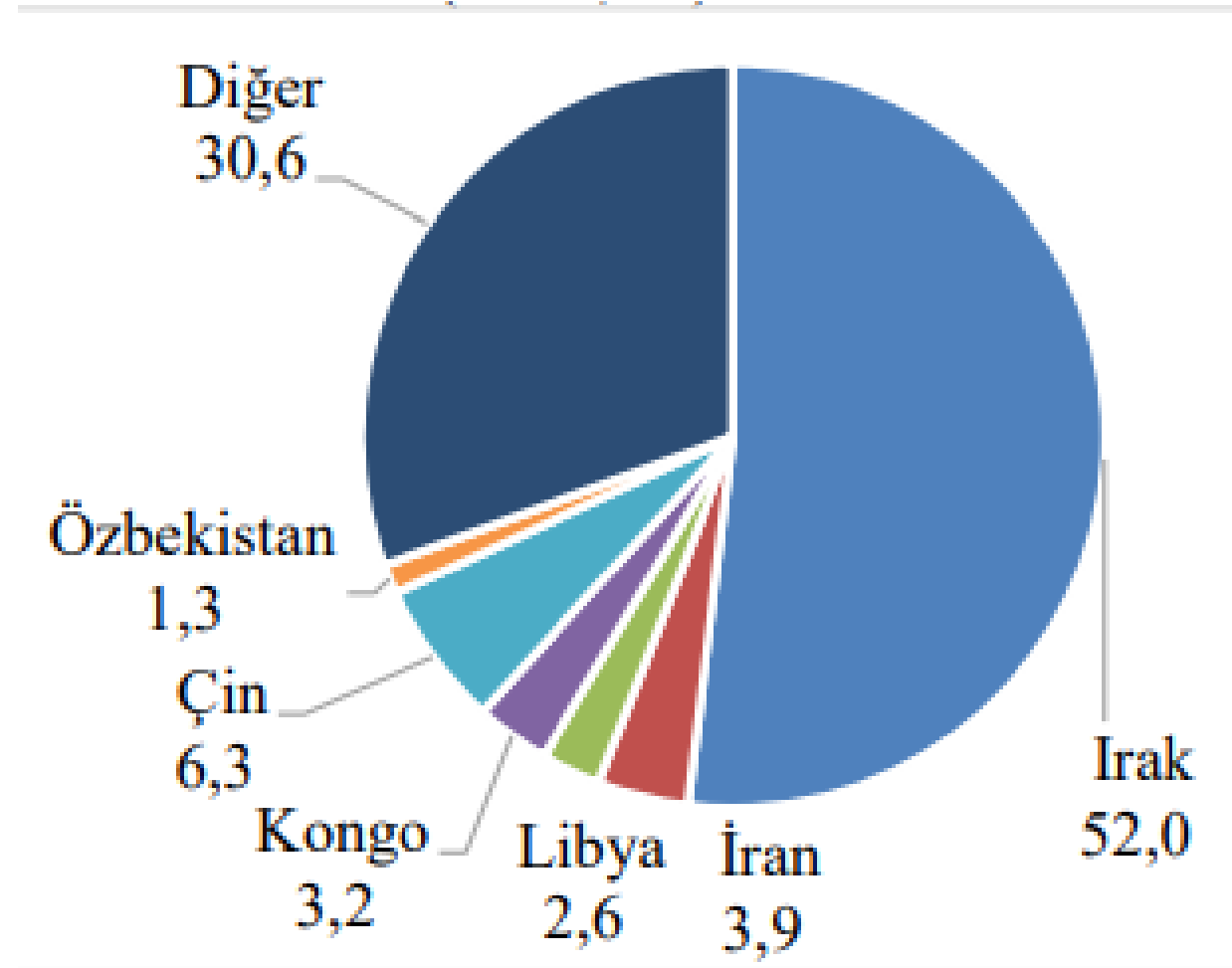
KÜMES HAYVANCILIĞININ TÜRKİYE'DEKİ DURUMU

- Türkiye tavuk eti üretimi 2,4 milyon ton
- Türkiye tavuk eti ihracatı yaklaşık 665 bin ton
- Türkiye yumurta üretimi yaklaşık 1,2 milyon ton
- Türkiye yumurta ihracatı yaklaşık 222 bin ton

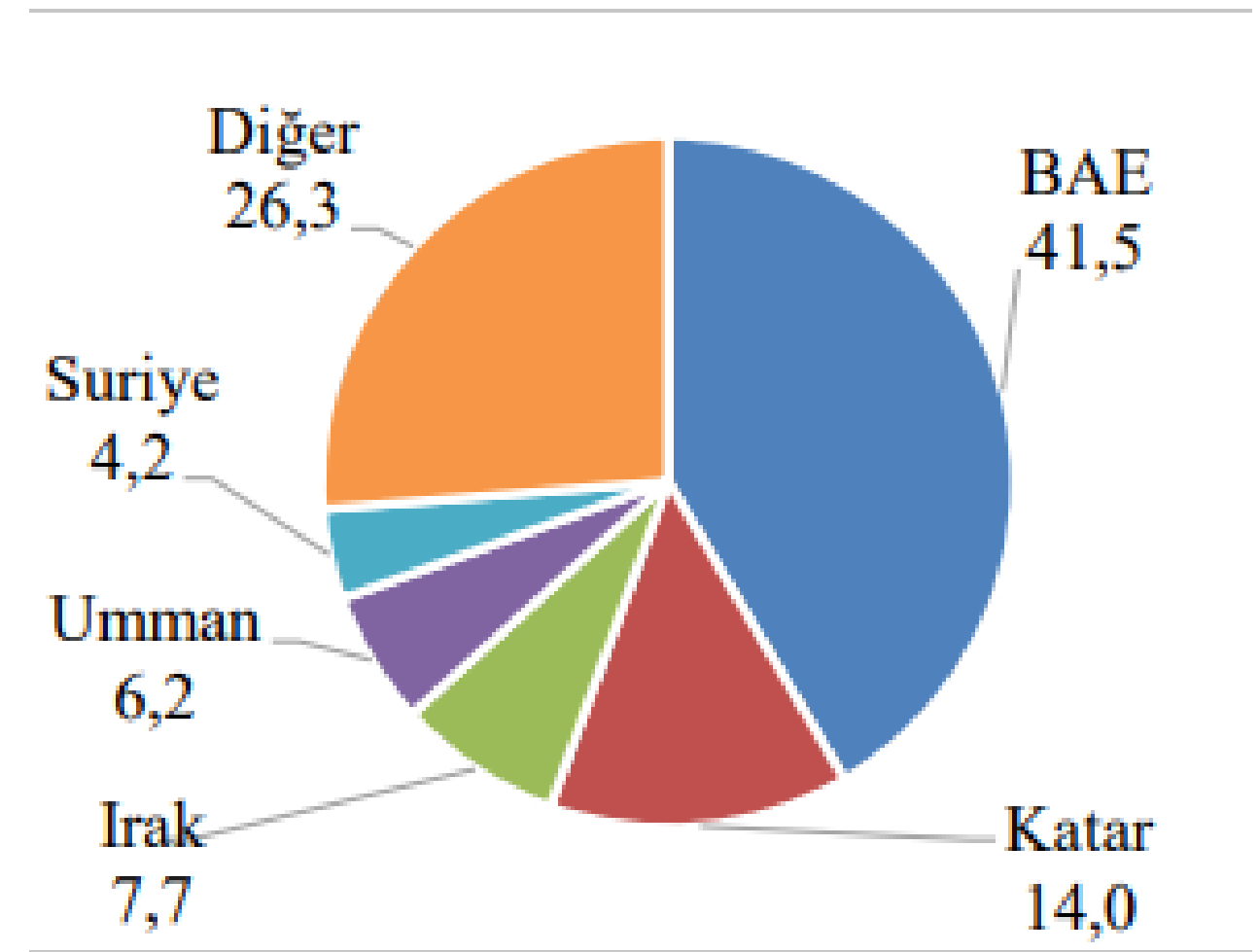

KÜMES HAYVANCILIĞININ TÜRKİYE'DEKİ DURUMU

Türkiye tavuk eti ihracatında önemli ülkeler (2022, %)

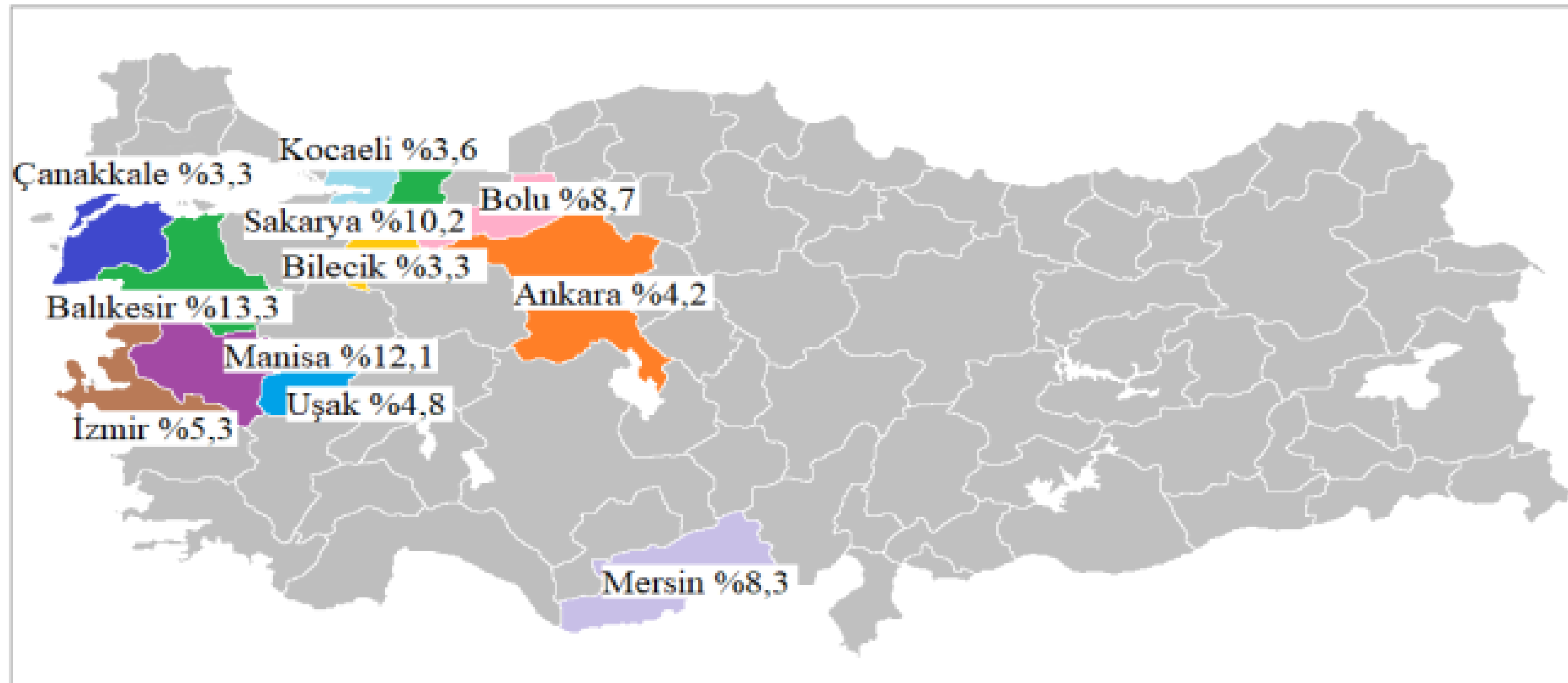

Türkiye yumurta ihracatında önemli ülkeler (2022, %)

YERELDEKİ PAYDAŞLARI (ET TAVUĞU)

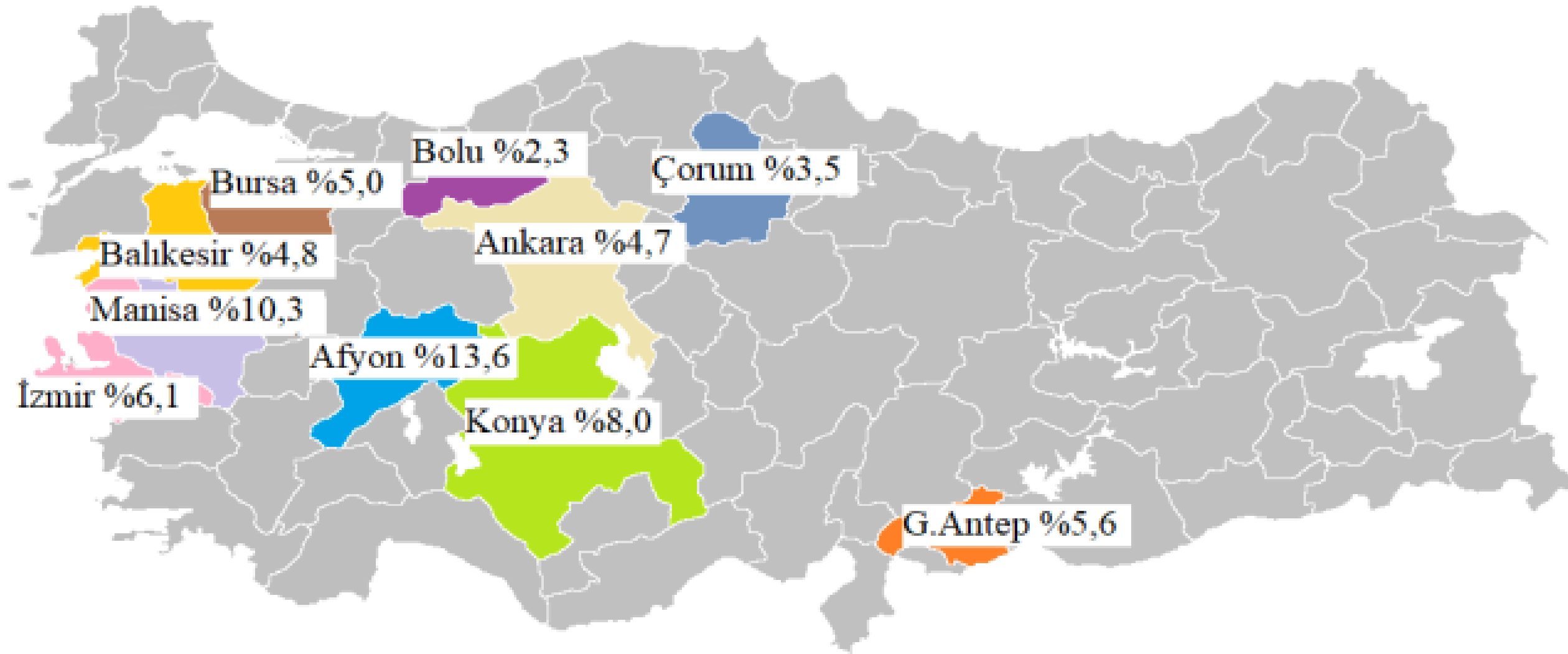
Türkiye et tavuğu sayısı bakımından başlıca iller (2022)

- Ankara %4,2
- Bilecik %3,3
- Balıkesir %13,3
- Bolu %8,7
- Çanakkale %3,3
- Kocaeli %3,6
- İzmir %5,3
- Manisa %12,1
- Mersin %8,3
- Sakarya %10,2
- Uşak %4,8

YERELDEKİ PAYDAŞLARI (YUMURTA TAVUĞU)

Türkiye yumurta tavuğu sayısı bakımından başlıca iller (2022)

- Afyon %13,6
- Ankara %4,7
- Balıkesir %4,8
- Bolu %2,3
- Bursa %5
- Çorum %3,5
- Gaziantep %5,6
- İzmir %6,1
- Konya %8
- Manisa %10,3

Genel Değerlendirme

Türkiye'nin kanatlı eti ve ürünleri üretimi ve ihracatında istikrarlı bir büyüme için ihracatta yeni pazarlara açılım sağlanmakta ve henüz girilemeyen pazarlar için devlet ve özel sektör tarafından girişimler sürdürülmektedir. Yakın ve çevre ülkeler içerisinde Türkiye, Rusya'nın ardından en büyük üretici olup, yakın coğrafyasında yer alan ülkeler arasındaki en büyük ihracatçı konumundadır. Bu konumuyla sektörün güçlü alt yapısı, üretimde sahip olduğu yüksek standartlar dikkate alınarak kanatlı eti sektörünün giderek daha da güçleneceği değerlendirilmektedir.

KÜMES HAYVANCILIĞININ AVANTAJLARI

Fiyat

Dünyadaki gıda trendleri, gelirdeki değişimler ve pazarlamanın da büyük etkisi ile hızla değişiyor. Fiyat etkeni halen tercih sebebi olarak etkisini korusa da artık farklı etkenler de tercih ve talebe oldukça fazla etki ediyor

Ürün Çeşitliliği

İnsanlar ürün çeşitlendirmesini seviyorlar ve farklı çeşitler arayışındalar. Tavuk etinde son dönemde ön plana çıkan çeşitler; organik tavuk, gezen tavuk, belirli bir cinsteki tavuk, çevre dostu tavuk, doğal yetiştirilen tavuk veya vejetaryen diyet (polo-vejetaryen veya semi-vejetaryen gibi uygun tavuk gibi.

Çevre Dostu

Karbon ayak izi konusunda da tavuk avantajlı çünkü diğer et çeşitlerine kıyasla daha düşük karbon ayak izine sahip.

Az Ve Öz İçerik

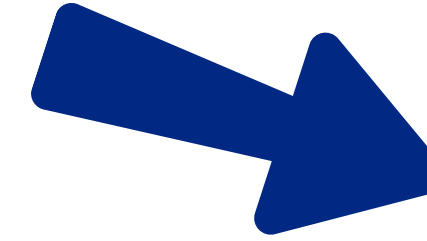
Sosyal, sağlık ve çevre sorunlarına önem veren özellikler ile insanların "... içermeyen" gıdalar arayışına istinaden "antibiyotik içermeyen, hormonsuz, kölelik karşıtı" vb sıfatlara sahip tavuk eti tercih ediliyor. Az ve öz sıfatlarla ürünün muhteviyatı, verdiği mesaj anlaşılabilir.

Ve insanlar bu farklı sıfatlara sahip tavuklar için daha fazla ödemeye hazırlar.

KÜMES HAYVANCILIĞININ SORUNLARI

Maliyet Kalemleri	%
Yem	68,00
Civciv	15,87
Enerji	11,74
İş gücü+bakım/onarım+amortisman	2,94
Genel idari giderler	0,56
Sağlık+dezenfeksiyon	0,39
Yakalama/yükleme	0,50
Toplam	100,00

Kaynak: BESD-BİR, 2022

En yüksek ve stratejik
maliyet kalemleri:

Yem
Civciv
Enerji

- Coğrafya olarak göçmen kuşların göç yolu üzerindeyiz ve kuş gribi vb hastalık riski yüksek,
- Hayvan sağlığı ve hareketliliğindeki sorunlar kaynaklı canlı ölümleri, kümese girmeden yaşanan kayıplar,

- Yem hammaddelerinin fiyatlarının yüksek olması ve temin noktalarındaki sıkıntı,
- Genelde katı yakıt kaynakları ile karşılanan ısınma ihtiyacının yüksek maliyeti ve karbon emisyonunu olumsuz etkisi

TÜRKİYE 12.KALKINMA PLANI (2024-28) İLGİLİ MADDELER

- 1. Bölüm: Plan Öncesi Dönemde Dünyada ve Türkiye’de Gelişmeler

3. Plan öncesi dönemde Türkiye’de ekonomik ve sosyal gelişmeler

Madde 206

- 2. Bölüm: Uzun Vadeli (24-53) Gelişmelerin Stratejisi ve 12. Kalkınma Planının (24-28) Temel Amaç ve İlkeleri ile Politikaları

3.2 Yeşil ve dijital dönüşümde rekabetçi üretim

3.2.2 Öncelikli gelişme alanları ve 3.2.2.1 Tarım ve gıda ve

3.2.2.2 Enerji

Madde 492, Madde 492.5, Madde 494, Madde 494.1, Madde 495.2, Madde 497.6, Madde 497.7, Madde 507, Madde 508

- Hastalık ve hayvan refahı
- Hayvansal üretimde verim ve kalite
- Gıda güvenilirliğinde altyapı iyileştirmeleri
- İşletme odaklı koruyucu veterinerlik
- Hayvancılık kaynaklı metan emisyonu
- Hayvansal atıkların durumu
- Enerjinin verimli kullanımı

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI İLGİLİ MADDELER

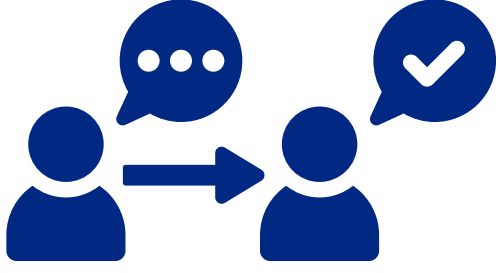
AB VE TÜRKİYE İÇİ POTANSİYEL İŞBİRLİĞİ PAYDAŞLARI

- Almanya
- Hollanda
- Belçika

- Bilecik
- Balıkesir
- Bolu
- Bursa
- Manisa
- Sakarya

IPA PROGRAM TALEBİ

- Döngüsel ekonomi kapsamında kümes hayvancılığı (enerji verimliliğinin sağlanması - hayvansal atıkların bertarafı)
- Ortak hedefler doğrultusunda bilgi öncü ülkeler arası bilgi paylaşımları
- Dünyanın beyaz et ihtiyacı ve yönelimler doğrultusunda kümes hayvanları hastalıklarını önlemeye yönelik izlenebilirlik çalışmaları, proaktif önlemler için dijital çözümler
- Çevresel sorunlar, karbon ayak izi kapsamında detaylı analiz çalışmaları (gübre bertarafı özelinde uygulanabilir teknikler, uluslararası durum tespitleri, iş birlikleri)

Not: Kaynak Adresleri

IPA:

<https://ipa.gov.tr/>

Kümes hayvancılığı durum tahmin raporu:

<https://arastirma.tarimorman.gov.tr/tepge/Belgeler/PDF%20DurumTahmin%20Raporlar%C4%B1/2023%20DurumTahmin%20Raporlar%C4%B1/K%C3%BCmes%20Hayvanc%C4%B1l%C4%B1%C4%9F%C4%B1%20Durum%20Tahmin%20Raporu%202023-381%20TEPGE.pdf>

Türkiye Cumhuriyeti 12. kalkınma planı:

https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/12/On-Ikinci-Kalkinma-Plani_2024-2028_11122023.pdf

BM sürdürülebilirlik hedefleri:

<https://turkiye.un.org/tr/sdgs>

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TİCARET BAKANLIĞI
KANATLI ETİ VE ÜRÜNLERİ SEKTÖR RAPORU